

Årsberetning 2012

FIU – Fagbevægelsens Interne Uddannelser

Indhold

FIU i 2012 1

1. Sammenfatning og perspektivering 2
2. Udviklingsarbejdet i FIU – Organisering og fastholdelse 4
3. FIU-aktiviteter i tal 9
4. FIU-indtægter i 2012 14
5. Fællesskabets udgifter 19
6. Forbundenenes kursusudgifter 21

Årsberetning 2012

FIU – Fagbevægelsens Interne Uddannelser

Udgivet af LO – Landsorganisationen i Danmark

Foto: LO

Layout: Birger Gregers MDD

Tryk: FOA

ISBN: 978-87-7735-244-7

ISBN- online: 978-87-7735-245-4

LO-varenr. 4229

Maj 2013

FIU i 2012

Året 2012 blev et implementeringsår for FIU, idet vi har implementeret beslutningen om det »fokuserede FIU«, der blev truffet i forbindelse med LO's kongres i efteråret 2011. Således blev arbejds- og indtægtsfordelingen mellem FIU-fællesskabet og forbundene ændret på kongressen.

Forbundene har fået flere penge, hvilket skal være med til at sikre både aktivitets- og uddannelsesniveau for de tillidsvalgte. Der er ingen tvivl om, at veluddannede faglige repræsentanter på arbejdspladsen er afgørende for varetagelsen af medlemmernes interesser og dermed fagbevægelsens styrke.

Indtægterne til FIU steg i 2012, selv om der ikke som i 2011 og i 2013 er sket en stigning i det overenskomstaftalte øreløb til FIU-fonden. Det betyder, at der er flere overenskomstdækkede lønmodtagere på det danske arbejdsmarked – dette er også glædeligt i et organiseringsperspektiv, idet lønmodtagere på overenskomstdækkede arbejdspladser er mere tilbøjelige til at melde sig ind i en »OK-fagforening« end lønmodtagere, der arbejder uden overenskomst.

Den tværfaglige kursusudvikling fortsætter med mange projekter og i et godt samarbejde med forbundene. Fagbevægelsens kursus- og læringstilbud til de tillidsvalgte fornys således løbende både emne- og indholdsmæssigt.

De fælles aktiviteter for underviserne er fortsat højt prioriteret. I årets løb har der været særligt fokus på inddragelse af viden om forskellige læringsstile i tilrettelæggelse såvel som afvikling af FIU-aktiviteter.

I FIU-Udvalget har året været præget af en række temadiskussioner, der alle har omhandlet problemstillingerne vedrørende organisering og fastholdelse af medlemmer og de deraf følgende behov for udvikling af FIU-aktiviteter på fællesskabsniveau. Diskussionerne har vist, at der både er et fælles behov og en fælles vilje til at bidrage til løsning af fagbevægelsens aktuelle hovedudfordring med det faldende medlemstal.

Jeg glæder mig til et forsat godt samarbejde mellem LO, forbundene og de tværfaglige kursusudbydere i det kommende år.

Lizette Risgaard
LO's næstformand

Sammenfatning og perspektivering

Udviklingsarbejdet i FIU – Organisering og fastholdelse

2012 blev året, hvor der for alvor blev sat fokus på organisering og fastholdelse af medlemmer som en del af udviklingsarbejdet i FIU-fællesskabet. Udviklingsarbejdet i FIU kom dermed tættere end nogensinde på forbundenes kerneopgave – og dermed også tættere på maskinrummet. Dette fokus afspejlede sig både i projekterne og i det organiseringsfokus, der er lagt for underviseraktiviteterne i 2013.

Det tydeligste tegn på dette var godkendelsen af et fælles organiseringsprojekt i koncernen Siemens Wind Power med over 5.000 medarbejdere. Her satte forbundene i LO for første gang et projekt i gang, hvor der etableres en fælles organiserings- og fastholdelsesindsats på tværs af forbundene.

I 2012 blev det besluttet at iværksætte 20 udviklingsprojekter og udvide et projekt, som var blevet besluttet i 2011. Center for arbejdsliv & læring og Partnerskabet for kønsligestilling var de to dominerende tovholdere i 2012 med 85 procent af projektmidlerne. Ud over projekterne omkring organisering og fastholdelse har projekter med produktion af kursusmaterialer fyldt meget i 2012.

Den stigende alderskurve knækket i 2012

Aldersgennemsnittet for kursisterne var i 2012 på 45,3 år – og for første gang i 10 år var der et fald i gennemsnitsalderen. Det var stadig kursister, som er født før 1968, der udgjorde flertallet, men yngre kursister kom nu i større udstrækning på kursus end i 2011.

Kursusaktiviteten var i 2012 på 23.952 deltageruger, hvilket var et fald på 8 procent

fra 2011. Efter finanskrisen var der umiddelbart en stigning i aktiviteten fra 2008-2010. I 2012 var aktiviteten tilbage på samme niveau som i 2007.

Der var i 2012 i alt 22.797 personer på kursus. Halvdelen af disse kursister var nye deltagere i forhold til året før. Over halvdelen af deltagerne var tillidsrepræsentanter, mens kun 14 procent var arbejdsmiljørepræsentanter. Kvinderne udgjorde fortsat over halvdelen af kursusdeltagerne.

Forbundenes aktiviteter

Kun HK/Danmark havde stigende aktivitet fra 2011 til 2012. Blandt de andre forbund havde Serviceforbundet, Dansk El-Forbund og Teknisk Landsforbund samme aktivitet i 2012 som i 2011. 3F – Fagligt Fælles Forbund og Dansk Metal havde derimod et fald i aktiviteten på henholdsvis 16 procent og 22 procent.

De tværfaglige kurser udgjorde i 2012 kun 10 procent af den samlede aktivitet. Dette er et meget voldsomt fald fra 2011, hvor de tværfaglige aktiviteter udgjorde 14 procent af de samlede FIU-aktiviteter. Det var først og fremmest de 4 store forbund, som havde færre deltageruger på tværfaglige kurser. Heraf havde HK/Danmark den største ændring fra 15 procent i 2011 til 6 procent i 2012.

FOA's og HK's anvendelse af andre læringsformer

FOA – Fag og Arbejde har gennem de seneste år arbejdet med at udbrede andre læringsformer end kurser. Det sker som led i implementeringen af TR-løftet, som indebærer, at den lokale FOA-afdeling aftaler TR-opgaver og udvikling med hver enkelt tillidsrepræsentant. HK tilbyder tilsvarende medlemmer og tillidsvalgte uddannelse

via den lukkede medlemsportal Mit HK.

Større FIU-indtægter end beregnet

Den samlede sum af FIU-indtægter var i 2012 på 333,5 mio. kr. Dette var 11,5 mio. kr. mere end forventet i budgettet. Indtægterne i 2012 var ikke påvirket af reguleringer i ørebeløb på det private arbejdsmarked. De aftalte stigninger slår nemlig først igennem i 2013.

På det offentlige område har der været de traditionelle mindre reguleringer af AKUT-midler, og statsbidraget pr. medlem har været uændret efter stigningen i juli 2011. Balancen mellem det private arbejdsmarked og det offentlige forblev uændret 64/36 procent. Derimod var der ændringer internt blandt de private bidragsydere, idet DA/LO-opkrævningskontoret havde stigende indtægter, mens DIO I og de øvrige private bidragsydere har haft mindre stigning end forventet.

Fællesskabets udgifter

Den samlede fordeling af udgifterne for 2012 viser, at forbundene stod for 93,4 procent, mens FIU-fællesskabet stod for 6,6 procent af udgifterne. Efter implementeringen af det fokuserede FIU i 2011 er udgifterne til fællesskabet således reduceret, og forbundene har fået en større andel af indtægterne. Fra 2011 til 2012 har fællesskabet sparet 11 mio. kr. – og forbundene har til gengæld fået udbetalt ekstra 14 mio. kr. FIU går ind i 2013 med et indestående på 87,2 mio. kr.

Forbundenes udgifter til FIU

De samlede kursusudgifter i forbundene var i 2012 på 310,0 mio. kr., hvor de samlede FIU-indtægter til forbundene udgjor-

de 310,5 mio. kr. Det er et afgørende skift fra 2010 og 2011. Der er således en meget stærk budgetstyring i de fleste forbund, som sikrer, at der ikke bruges kontingentkroner ud over FIU-midlerne. Dansk El-Forbund, Malerforbundet i Danmark og Serviceforbundet bruger som de eneste forbund stadig kontingentmidler til uddannelse af tillidsvalgte. Samtidig er den direkte udgift pr. kursusuge faldet betydeligt. Presset på kursusstedernes priser er således for alvor slået igennem i 2012.

Perspektiver for 2013

Udviklingen i 2012 lover godt for perspektiverne for udviklingsarbejdet i 2013. Der er således blevet et tættere samarbejde om kerneopgaverne i forbundene, end vi har set i mange år – og alle forbund slutter godt op om FIU-samarbejdet.

I 2013 vil der derfor blive sat endnu mere fokus på at udvikle samarbejdet omkring kerneopgaven – organisering og fastholdelse. Det forventes, at projekterne vil understøtte etablering af faglige fællesskaber blandt medarbejdere på såvel store som mindre arbejdspladser. Fællesskaberne skal skabes af de tillidsvalgte i samarbejde med deres kolleger og tjene til at forbedre arbejdsmiljøet og vitalisere tilknytningen til fagbevægelsen. Der vil i forsøgene med at mobilisere kollegerne blive eksperimenteret med læringsformer og emner på tværs af allerede kendte aktiviteter. Hensigten er at skabe skræddersyede læringstilbud, som i højere grad matcher de kompetencebehov, den enkelte tillidsvalgte behøver for at virke optimalt for kollegerne, arbejdspladsen og fagbevægelsen.

Udviklingsarbejdet i FIU – Organisering og fastholdelse

Årets fokus på organisering var en langvarig strategisk proces i FIU-Udvalget omkring hvilke udviklingsprojekter, der skulle igangsættes.

Processen blev igangsat på årets første møde i januar 2012. Det blev indledt med en drøftelse af årets strategiske temaer. Følgende 4 temaer kom her i spil:

- ◆ Medlemsorganisering
- ◆ Udvikling i ansættelsesformerne, herunder social dumping
- ◆ Trepartsforhandlingerne om øget arbejdsudbud m.m.
- ◆ Vækst og innovation.

Processen blev fulgt op på de følgende møder. Det skete bl.a. via temadrøftelser af henholdsvis social dumping og organisering, samt oplæg fra 3F – Fagligt Fælles

Forbund om organisering, fra FOA – Fag og Arbejde om FOA's kompetenceudviklingsprojekt og fra Dansk Metal om sammenhængen mellem TR-uddannelse og organisering.

De strategiske diskussioner var med til at sikre en løbende strategisk prioritering af projekterne – og har samtidig lagt grunden til det videre arbejde i 2013.

Godkendte projekter i 2012

I 2012 blev det besluttet at iværksætte 20 udviklingsprojekter og udvide et projekt, som var besluttet i 2011. Projekterne fordelte sig inden for temaerne, som er blevet oplyst i tabel 2.1.

Projektledelsen har været fordelt blandt 5 projektholdere, der har delt økonomien, som det fremgår af figur 2.2.

Center for arbejdsliv & læring og Partnerskabet for kønsligestilling var de to dominerende tovholdere i 2012 med 85 procent af projektmidlerne, mens FIU's Udviklingsenhed kun påtog sig tovholderansvaret på 7 procent af projektmidlerne.

Organisering og fastholdelse af medlemmer som hovedfokus

2012 var som tidligere omtalt året, hvor der for alvor kom fokus på projekter om organisering og fastholdelse af medlemmer. Der blev i årets løb etableret 4 projekter inden for dette felt:

- 1 Organisering i Siemens Wind Power
- 2 Organisering og social dumping inden for godstransport
- 3 Organisering og social dumping inden for bygge og anlæg
- 4 Organisationsprocenten på arbejdspladsen.

Tabel 2.1 Projekter vedtaget i 2012

Projekt	Projektejer	Område
Den offensive arbejdsmiljørepræsentant	CEFAL	Arbejds miljø
Generalforsamling	CEFAL	Materiale
Implementering af FIUSYS-evalueringssystem	FIU-it	It
Innovation og læring	CEFAL	Underviser
Integrationsrepræsentant	FIU-ligestilling	Etnisk
Ledelse, strategi og HR	FIU-ligestilling	Køn
Grundbog for tillidsvalgte, Ny (ekstrabevilling)	UE	Materiale
Materiale til undervisning i den danske model	CEFAL	Materiale
Meningsdannerekskole	FIU-ligestilling	Køn
Opdateret TR-håndbog m.m. om jobrotation	AOF	Materiale
Organisationsprocenten på arbejdspladsen	FIU-ligestilling	Organisering
Organisering i Siemens Wind Power	CEFAL	Organisering
Psykisk arbejdsmiljø og APV	CEFAL	Arbejds miljø
Smartphonevenlig udgave af kursuskatalog	FIU-it	It
Organisering og social dumping inden for bygge og anlæg	CEFAL	Organisering
Organisering og social dumping inden for godstransport	CEFAL	Organisering
Sociale relationer på arbejdspladsen / ligeløn	FIU-ligestilling	Køn
Sundhed, forebyggelse og trivsel er kønt	FIU-ligestilling	Køn
Temamøde om den danske model	FIU-ligestilling	Etnisk
Underviseraktiviteter 2013	CEFAL	Underviser
Mediernes magt, Undervisningshæfte	UE	Materiale

Organisering i Siemens Wind Power er banebrydende i forhold til den type projekter, der hidtil er blevet godkendt i FIU-fællesskabet, idet forbundene her går ind i en fælles organiseringsindsats – med et fælles undervisersteam, en fælles konsulentgruppe og fælles tilgang, metode og materialer.

Lykkes dette projekt, er det forventningen i FIU-Udvalget, at det kan skabe præcedens for en tilsvarende indsats på en lang række store arbejdspladser og koncerner, hvor mange LO-forbund er involveret.

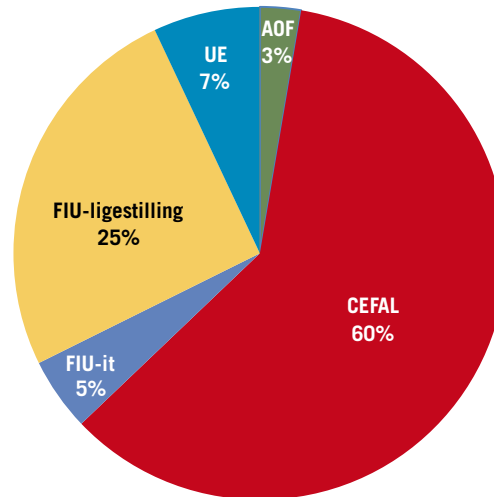
De to øvrige projekter inden for gods-transport og bygge og anlæg har tilsvarende fokus på organisering – her begge med et udgangspunkt i den sociale dumping af arbejdskraften, som er ekstrem i begge erhverv.

Inden for transporterhvervet er der således tabt ca. 10.000 chaufførarbejdspladser i løbet af de seneste 3 år, hvilket medfører, at social dumping er den åbenlyse »sag«, der kan engagere samtlige fagligt interesserede chauffører – og et tema der kan bringes i spil i dialogen med enhver chauffør i branchen.

Tilsvarende er der inden for byggesektoren massive problemer med social dumping, hvor der trods en ihærdig indsats fra de faglige organisationer fortsat er store problemer. Også her er social dumping således et tema, der er udgangspunkt for en stærkere faglig organisering.

Endelig handler det fjerde organiseringsprojekt om etablering og drift af 10 netværk med fokus på organisering. Hensigten med netværksmøderne er at inspirere deltagerne til at gennemføre aktiviteter, som øger organisationsprocenten på egne arbejdspladser.

Figur 2.2 Projektvejernes økonomisk andel 2012

Undervisermaterialer

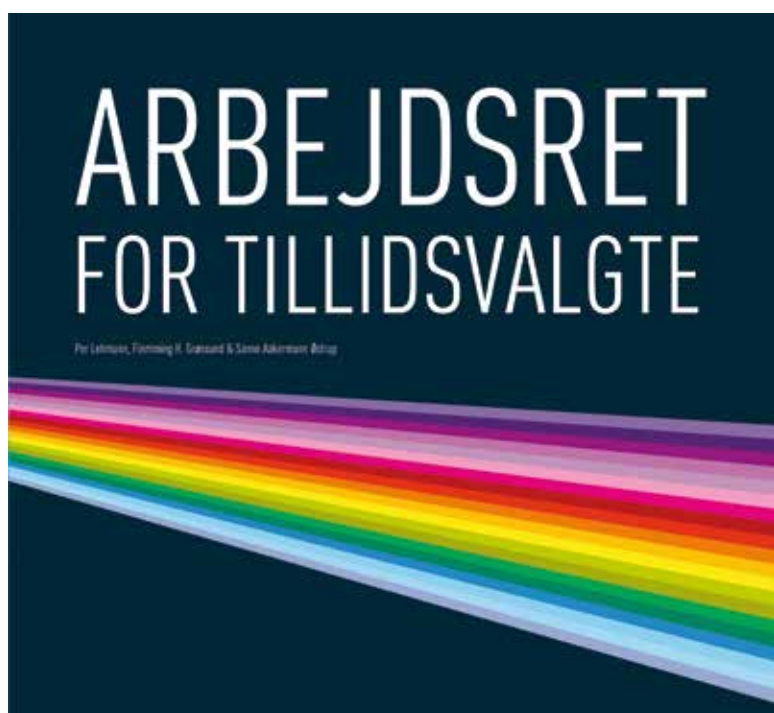
Opgaverne med produktion af kursusmaterialer har i 2012 fyldt meget i Udviklingsenhedens arbejde. Ligesom i 2011 blev der således også i 2012 igangsat 4 projekter:

- 1 Udviklingsenheden forventede oprindeligt, at projektet om Mediernes magt ville blive startet i 2011. Projektet kom imidlertid først i gang i april 2012. Hæftet er nu revideret med fokus ikke blot på den kommunikation, der ses i medierne, men også på den fagbevægelsen indgår i, og den de tillidsvalgte skaber.
- 2 Projektet om læringsstile og den danske model vedrører udvikling af et materialesæt, der gør det muligt for undervisere at tilrettelægge undervisning i disse emner ud fra forskellige læringsstile. Alle involverede forbund får et sæt materialer, der giver mulighed for tilrettelæggelse af 2 læringssekvenser af forskellig varighed, hvori alle 5 læringsstile udfordres.
- 3 Projektet om TR-håndbog i jobrotation er en opdatering af den håndbog, som blev udviklet for 2 år siden samt afholdelse af en række regionale endagsseminarer.

- 4 Endelig er der godkendt et projekt, der omhandler materialer, som inspirerer tillidsvalgte til at forberede og gennemføre generalforsamlinger, der opleves mere aktiverende og vedkommende af kollegaerne.

Samtidig med igangsætning af de nye projekter, har Udviklingsenheden arbejdet videre med det omfattende projekt om en ny Grundbog for tillidsvalgte, der blev igangsat i 2011. Arbejdet skrider godt fremad, og bogen forventes fortsat at blive færdig til sommeren 2013, hvor den præsenteres for underviserne på de Pædagogiske Inspirationsdage i august.

Endelig var 2012 også året, hvor den meget omfattende bog Arbejdsret for tillidsvalgte og 4 tilhørende temahæfter blev udgivet og præsenteret. Bogen blev særdeles godt modtaget af både forbund og tillidsvalgte, og det blev hurtigt nødvendigt at trykke ekstra oplag.

Underviseraktiviteter

Den pædagogiske arbejdsgruppe har ligesom sidste år fulgt en række projekter, deriblandt revisionen af flere kursusmaterialer. Samtidig fulgte arbejdsgruppen op på beslutningen fra 2011 om fokusering på innovation og fremsendte i januar 2012 et projekt til FIU-Udvalget, der fokuserer på undervisernes evner til at skabe læringsrum, som udfordrer og skærper de tillidsvalgtes innovative og kreative kompetencer.

Dette fokus på læringsrum, kreativitet og innovation blev ligeledes omdrejningspunktet for de faste tværfaglige undervisertilbud i 2012, der blev formuleret i årets samlede underviseransøgning i slutningen af 2011.

I 2012 har den pædagogiske arbejdsgruppe også løbende drøftet og udvekslet erfaringer omkring organisering med fokus på undervisernes rolle og opgaver i denne indsats. Det var derfor også en kærkommen opgave at følge op på FIU-Udvalgets henstilling til, at underviseraktiviteterne i 2013 som hovedtema skal have organisering og fastholdelse. På udvalgets sidste møde blev der således drøftet og formuleret en fælles ramme for de 3 fælles undervisningsaktiviteter i 2013.

Tillidsvalgte med anden etnisk baggrund

Aktiviteten i FIU blandt tillidsvalgte med anden etnisk baggrund er fortsat i en god udvikling. 2011 var således et vendepunkt, og aktiviteten har siden været stigende. De forbund, der står bag indsatsen for kønsligestilling, har formået at skabe en ny indsats, som i øget omfang er nået ud til de tillidsvalgte med en anden etnisk baggrund.

Der er i 2012 igangsat 2 nye udviklingsprojekter inden for denne målgruppe:

- 1 Temamøder om den danske model
- 2 Integrationsrepræsentantuddannelsen.

På temamøderne om den danske model har der deltaget 42 tillidsvalgte fra HK/Danmark, 3F – Fagligt Fælles Forbund og FOA – Fag og Arbejde. Materialet er nu oversat til 10 forskellige sprog.

Projektet Integrationsrepræsentantuddannelsen vedrører udvikling og gennemførelse af et længerevarende forløb, hvori der gennemføres eksperimenter med at lade tillidsvalgte varetage en funktion som »Integrationsrepræsentant« på deres arbejdspladser. Projektet er stille og roligt gået i gang i 2012.

Projektet Netværk for tillidsvalgte med anden etnisk baggrund, der blev igangsat i 2011, er ligeledes gået godt i 2012. Der har været aktiviteter i 7 netværk – og netværkene fortsætter i 2013. Projektet Kørekort til mangfoldighed, som ligeledes blev igangsat i 2011, er også fortsat i godt gænge i 2012. Endelig har der været afviklet et nyt træf for tillidsvalgte med anden etnisk baggrund som opfølgning på det FIU-støttede træf, der blev startet op i 2011.

Køn og ligestilling

Inden for køn og ligestilling er der i 2012 godkendt 4 projekter:

- 1 Meningsdanningskolen, der vedrører et samarbejde med CEVEA om udvikling og gennemførelse af et politisk kommunikationskursus for kvinder, hvor det anvendte medie er bloggen.
- 2 Sundhed, forebyggelse og trivsel er køn(t), der sætter sundhed og forebyggelse på dagsordenen i et kønsmæssigt perspektiv.
- 3 Ledelse, strategi og HR, der omhandler indsamling og katalogisering af den al-

lerede producerede viden, som kan bidrage med viden og værktøj i relation til HR og ledelse med en kønsdimension.

- 4 Sociale relationer på arbejdspladsen og ligeløn m/k, der ønsker at styrke fællesskabet og handlemulighederne for ligeløn ved at understøtte tillidsrepræsentanterne i deres rolle som agent for aktivering, involvering og organisering i relationer til og mellem kollegaer, når der drøftes løn og køn.

Med projektet Meningsdanneskolen har FIU i 2012 modtaget mange med en anden profil end hidtil. Således har flere tillidsvalgte fra FTF deltaget (mod betaling) på forløbet, som hurtigt var overtegnet, hvorfor det udbydes igen i 2013. De øvrige projekter inden for køn og ligestilling er forløbet hensigtsmæssigt og afvikles løbende i 2013.

Arbejds miljø

I modsætning til de seneste par år blev der i 2012 kun gennemført 2 projekter inden for arbejds miljø. Projekterne drejede sig om:

- ◆ Den offensive arbejds miljørepræsentant
- ◆ Psykisk arbejds miljø og APV.

Den offensive arbejds miljørepræsentant er til gengæld et ambitiøst projekt, der blev beskrevet direkte i forlængelse af de ideer, som i januar 2012 blev diskuteret på fagse-

minaret for arbejds miljø – formuleret af de arbejds miljøansvarlige fra forbundene. Projektet handler om at styrke arbejds miljørepræsentanternes rolle på deres arbejdspladser – i offensivt samarbejde med deres lokalafdelinger.

Projektet om psykisk arbejds miljø er tilsvarende gennemført i tæt samarbejde med forbundenes arbejds miljøkonsulenter og fokuserer først og fremmest på at skabe mere dynamiske APV'er og et bedre samspil mellem virksomhedernes trivselsmålinger og deres APV.

It

Endelig blev der i 2012 gennemført 2 mindre projekter inden for it-området, hvor FIU-it i LO var projektleder. De to projekter drejede sig om:

- ◆ Implementering af FIUSYS-evalueringsmodul
- ◆ Smartphonevenlig udgave af kursuskataloget.

Der var stor opbakning i forbundene og fællesskabet til at overgå til evalueringsmodul i FIUSYS, som det blev præsenteret af repræsentanter fra HK. Det fremstod fleksibelt og brugervenligt. Det lykkedes ikke at færdiggøre evalueringssystemet i 2012, men det forventes at være i god drift i starten af 2013. Til gengæld blev den smartphonevenlige udgave af kursuskataloget lanceret og nyder anerkendelse.

Kursusaktiviteten i 2012 er på 23.952 deltageruger, hvilket er et fald på 8 procent fra 2011, ligesom der var et fald fra 2010 til 2011 på 7 procent. Efter finanskrisen var der umiddelbart en stigning i aktiviteten fra 2008 til 2010, men nu er niveauet i deltageruger, som det var i 2007.

Hvis der i stedet for deltageruger vurderes aktivitet ud fra antallet af forskellige personer igennem de sidste 5 år, ser det ikke så sort ud. Der er således 22.797 forskellige cpr-numre på kursus i 2012, og det er 2.450 flere personer end i 2007. I det større perspektiv har der gennem de sidste 15 år været mellem 20.000 og 25.000 forskellige tillidsvalgte på kursus hvert år. Halvdelen af disse kursister er ikke de samme som året før, hvorfor den gennemsnitlige levetid i FIU-systemet er 2 år - variationen er dog stor, så nogle kun får et enkelt kursus, og andre kommer på mange kurser.

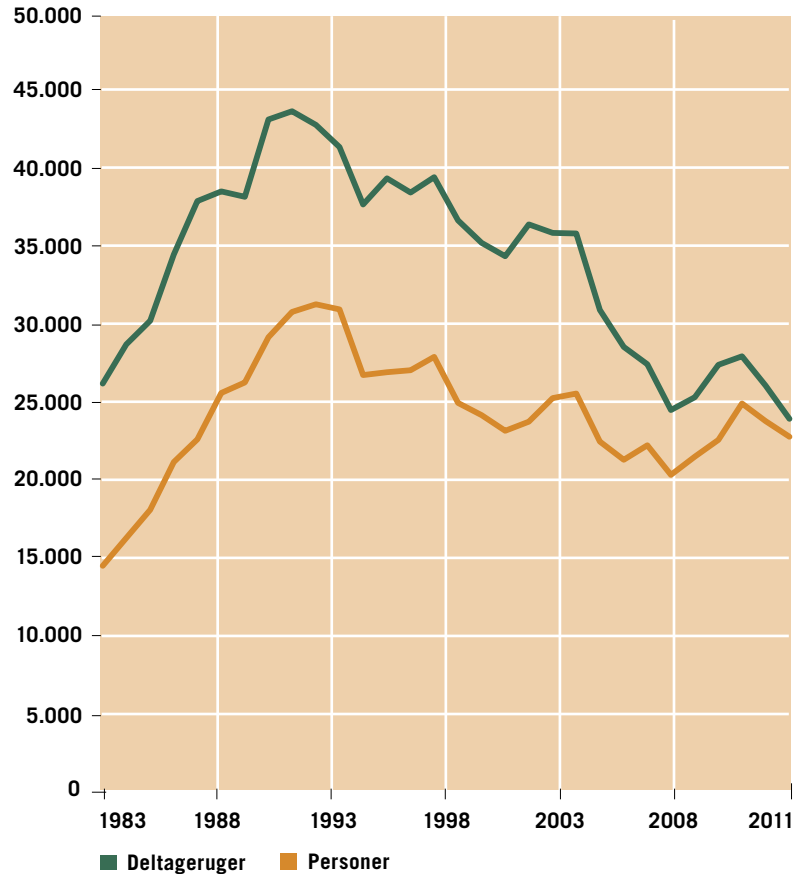
Udviklingen i såvel deltageruger som antal personer gennem de sidste 30 år kan ses i figur 3.1. En deltageruge er på 5 kursusdage, og i 2012 er hver person i gennemsnit på kursus i 5,3 dage, som normalt fordeles på 2 kurser i årets løb. Mere detaljeret kan fordelingen af kursusvarighed ses i figur 3.2.

Kurser på ½ dag er temamøder om en aktuell sag eller en overenskomst, men kan også være workshops i et længere kursusforløb. De traditionelle ugekurser, som var FIU's dominerende kursusform i mange år, udgør stadig en tredjedel af den samlede aktivitet i FIU og bruges mest til grundkurser for de nyvalgte tillidsrepræsentanter.

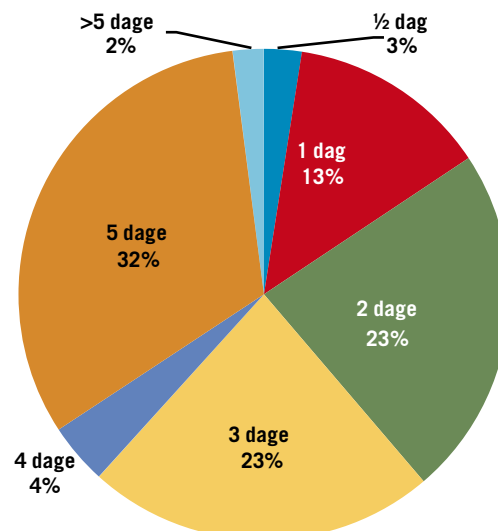
Tillidshverv, køn og alder

54 procent af deltagerne på FIU-kurser er tillidsrepræsentanter, og 14 procent er ar-

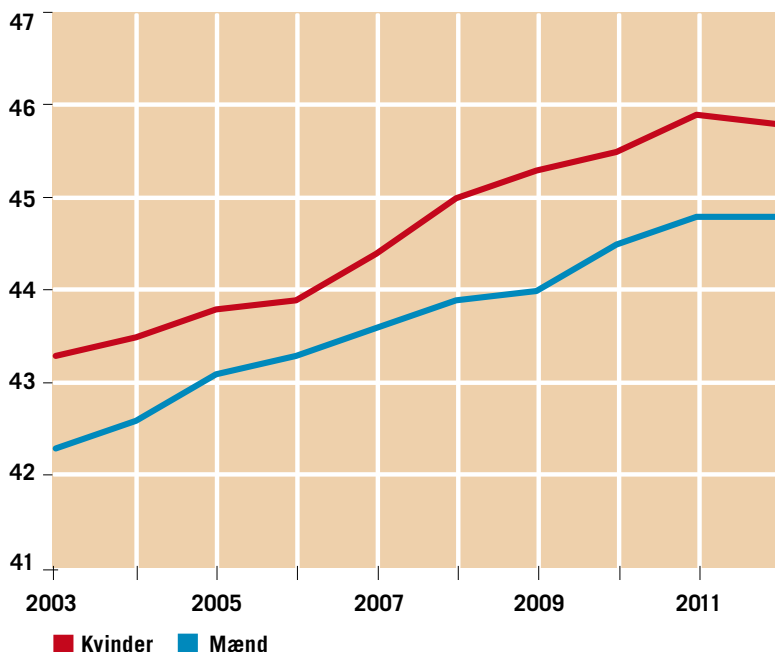
Figur 3.1 Deltageruger og personer

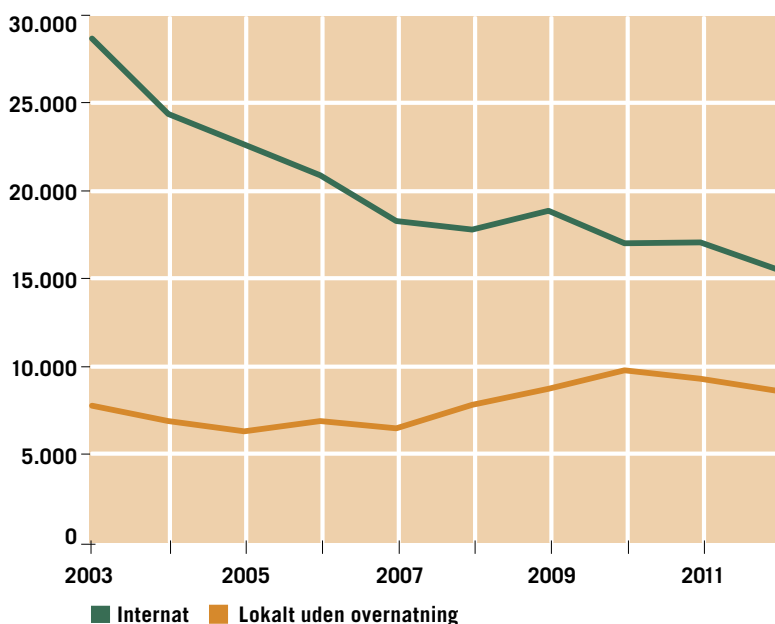
Figur 3.2 Kursus(modul) varighed i dage – 2012

Figur 3.3 Aldersgennemsnit, kvinder og mænd

Figur 3.4 Internat- og eksternatkurser i deltageruger

bejdsmiljørepræsentanter. De fleste af de øvrige deltagere har forskellige andre tillidshverv eller er ansat i fagforeningerne. Kun 12 procent af kursisterne oplyser, at de ingen tillidshverv har. Denne fordeling af tillidshverv på kurserne har været stabil i de sidste år.

54 procent af deltagerugerne i FIU blev udfyldt af kvinder, og der har været flest kvinder på FIU-kurserne i de sidste 5 år. Denne udvikling hænger sammen med FOA - Fag og Arbejdes og HK/Danmarks styrkede position i andelen af FIU-deltageruger. Kvinderne er også i flertal blandt tillidsrepræsentanter, i det mindste når de er på kursus.

Aldersgennemsnittet for kursisterne er i 2012 på 45,3 år, hvor kvinderne har et gennemsnit på 45,8 år og mændene på 44,8 år. Udviklingen fremgår af figur 3.3, som viser, at den stigende alderskurve er knækket i 2012 - for første gang i 10 år er der et fald i gennemsnitsalderen. Det er stadig kursister, som er født før 1968, der udgør flertallet, men yngre kursister kommer nu i større udstrækning på kursus end i 2011.

Flere lokale kurser

Figur 3.4 viser udviklingen i, hvilke rammer kurserne afvikles under. De lokale kurser uden overnatning har siden 2007 haft en større andel af de store forbunds kursusaktivitet. I 2012 udgør disse eksternatkurser 36 procent af den samlede kursusaktivitet mod 35 procent i 2011. For 10 år siden udgjorde de lokale kurser kun 22 procent. Hvor der dengang og tidligere var mange tværfaglige lokale kurser, er det nu næsten udelukkende forbundskurser.

Aktivitet pr. forbund

Figur 3.5 viser antal deltageruger for de 4 største forbund i de sidste 9 år. Kun HK/-Danmark har en stigning i deltagerugerne fra 2011 til 2012. Blandt de andre forbund har Serviceforbundet, Dansk El-Forbund og Teknisk Landsforbund samme aktivitet i 2012 som i 2011. 3F - Fagligt Fælles Forbund og Dansk Metal har været inde i en økonomisk tilpasning af deres aktivitet i forhold til de FIU-midler, de modtager. Det har givet et fald i aktiviteten fra 2011 til 2012 for 3F på 16 procent og for Metal på 22 procent.

Tabel 3.6 supplerer forbundsoplysningerne med nogle væsentlige oplysninger. Antal deltageruger i forhold til medlemstallet er faldet fra 2,9 procent i 2011 til 2,8 procent i 2012, så faldet i aktivitet overstiger også det faldende medlemstal i forbundene.

Den generelt lavere gennemsnitsalder på FIU-kurser er fordelt jævnt over de fleste forbund, med undtagelse af 3F, hvor gennemsnitsalderen er steget lidt.

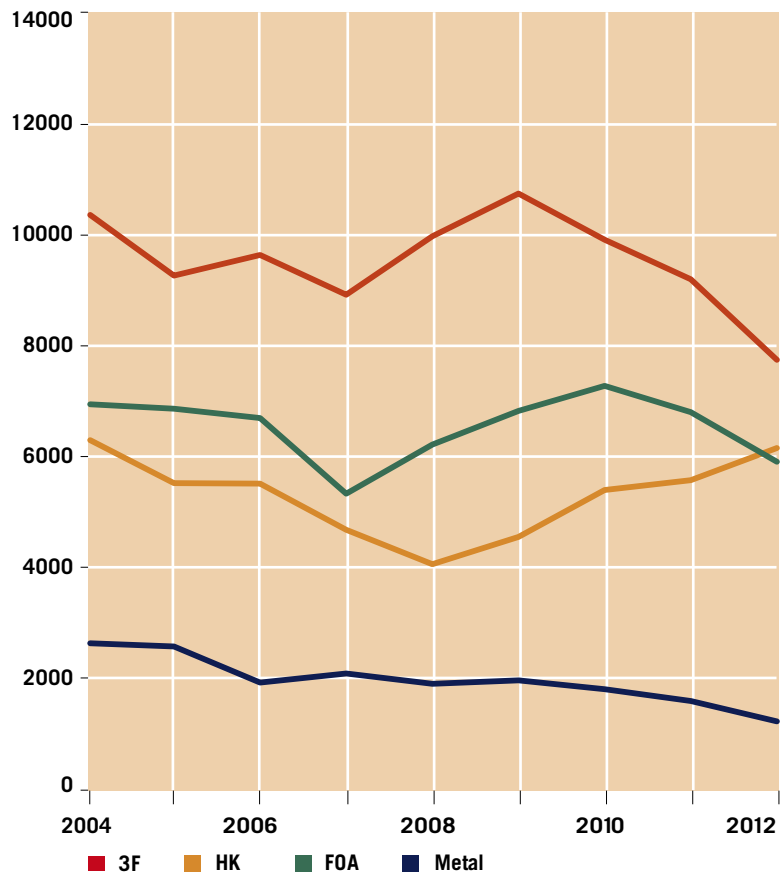
Den sidste søjle i tabel 3.6 viser forbundsprofilen på et område, hvor der særligt er sket en stor ændring gennem de sidste år. De tværfaglige kurser udgjorde i 2010 og 2011 i alt 14 procent, nu er det kun 10 procent. Det er de 4 store forbund, som har færre deltageruger på tværfaglige kurser, men HK har den største ændring fra 15 procent i 2011 til 6 procent i 2012.

Kursusområder efter kursusindhold

FIU-kursernes indhold er kategoriseret i 17 forskellige kursusområder, som kendetegner FIU-systemet. Fordelingen af deltageruger fremgår af figur 3.7.

Forbundenes grundkurser udgør det stør-

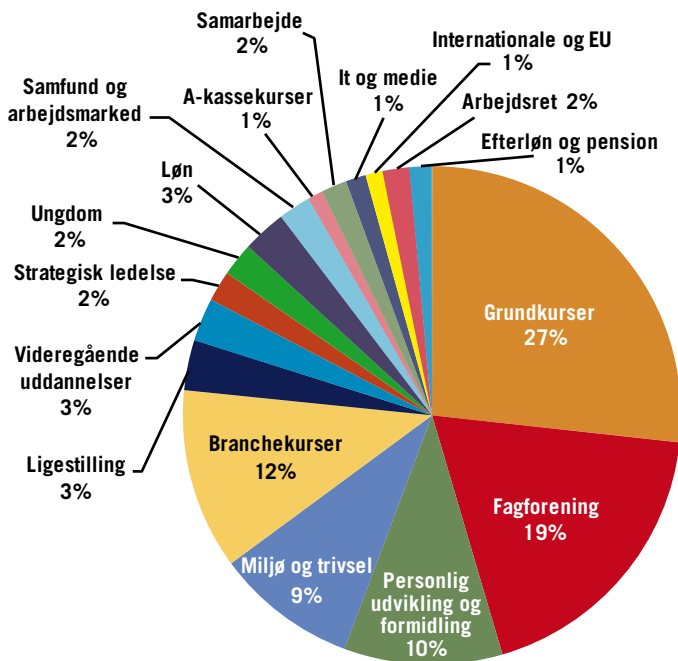
Figur 3.5 Deltageruger hos de største forbund

Tabel 3.6 Deltageruger pr. forbund i 2012

Forbund	Deltageruger	Deltageruger/ medlemmer	Gennemsnits- alder	Kvinder	Lokalt	Tværfaglig andel
Blik	120	1,7%	40,3	0%	0%	21%
DEF	546	2,5%	38,0	6%	4%	23%
FOA	5.912	3,7%	46,0	84%	80%	2%
DFKF	58	1,8%	40,8	83%	45%	0%
SEF	739	5,1%	46,3	20%	3%	16%
HK	6.161	3,1%	46,5	77%	35%	6%
HKKF	69	1,6%	38,3	6%	0%	36%
DJF	41	0,7%	44,8	11%	2%	17%
Maler	177	2,2%	38,1	57%	5%	47%
Metal	1.291	1,5%	43,9	9%	8%	10%
NNF	341	1,6%	45,0	39%	18%	32%
3F	7.729	2,8%	45,1	29%	17%	12%
TL	454	2,2%	43,9	57%	19%	13%
Total	23.638	2,8%	45,3	54%	36%	10%

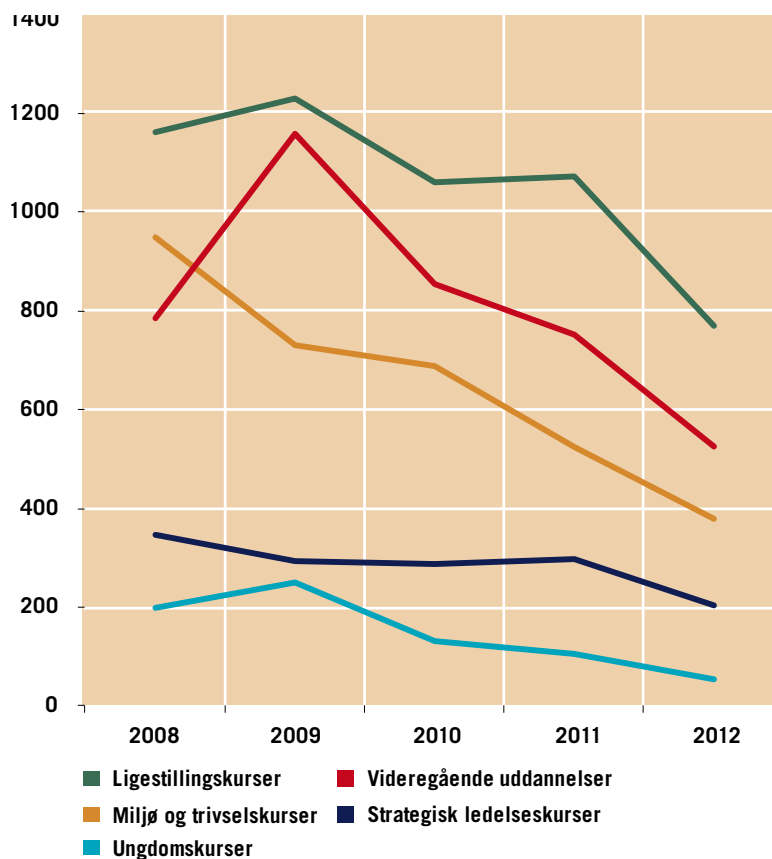
Figur 3.7 Kursusområder i 2012

ste område, selv om de gennem de sidste årtier udgør en lavere andel af den samlede kursusaktivitet. Dernæst følger fagforeningskurser, som er forbundskurser for klubbestyrelser, kasserere, diverse TR-aktiviteter og kurser i medlemshvervning. Branchekurser/konferencer laves også af forbundene selv. Disse 2 områder udgør nu lige som grundkurserne 27 procent af den samlede kursusaktivitet.

De største ændringer fra 2011 til 2012 er desuden, at miljø- og trivselskurser har en faldende andel af deltagerugerne, fra 11 procent i 2011 til 9 procent i 2012. Tilsvarende gælder for ligestillings- og ungdomskurser, aktiviteter omkring strategi og ledelse i private og offentlige virksomheder og videregående uddannelser. Det er alle områder, som tidligere har været domineret af tværfaglige kurser, så faldet i kursusaktiviteten på disse områder skyldes indirekte de færre tværfaglige kurser.

Figur 3.8 Tværfaglige kursusområder i deltageruger

I figur 3.8 ses udviklingen gennem de sidste 5 år på disse vigtigste tværfaglige kursusområder.

Alternative læringsformer

Gennem de sidste år har der været en ny opmærksomhed omkring alternative læringsformer. Der har tidligere været fokus på e-læring, men det er nu bredt ud til afprøvning af flere forskellige læringsformer. For at belyse det nærmere har FOA og HK bidraget med følgende beskrivelse af deres aktiviteter:

FOA's anvendelse af blandede læringsformer

FOA har gennem de seneste år arbejdet med at udbrede andre læringsformer end kurser. Det sker som led i implementeringen af TR-løftet, som indebærer, at den lo-

kale FOA-afdeling aftaler TR-opgaver og udvikling med hver enkelt tillidsrepræsentant.

Med afsæt i den konkrete viden om de tillidsvalgtes udviklingsmål planlægges en række læringsaktiviteter. Det sker ud fra et læringskatalog, FOA har udviklet. Kataloget beskriver kort de læringsformer, som forbundet mener er relevante at arbejde med lokalt. Hver enkelt afdeling tager her efter stilling til deres lokale læringskatalog: Hvor godt rustet er vi som afdeling til at arbejde med sidemandsoplæring, coaching, workshops med mere - og omsætte disse former til egentlige, målrettede læringsforløb.

Ud over kurser er det især person-til-person-læringsformerne - fx sidemandsoplæring og mentorskab - som afdelingerne beslutter sig for at bruge i praksis. Derudover er workshops og temadage populære, mens afdelingerne ønsker at arbejde med netværkslæring og Tillidszonen (e-læring) på sigt.

I planlægningen tages der så specifikt stilling til, hvilken læringsform der passer bedst til de tillidsvalgtes udviklingsmål.

Pr. marts 2013 ser fordelingen af læringsforløb på læringsformer ud som vist i figur 3-9.

HK's selvstudieprogrammer

HK tilbyder medlemmer og tillidsvalgte uddannelse via den lukkede medlemsportal Mit HK. Alle kurser er tilrettelagt som selvstudieprogrammer og kan groft opdeles i disse to hovedgrupper:

- 1 Onlinekurser, som overvejende er bygget op som holdningsudviklende dilemmaspil over arbejdslivstemaer som eksempelvis agitation, arbejdsfasthol-

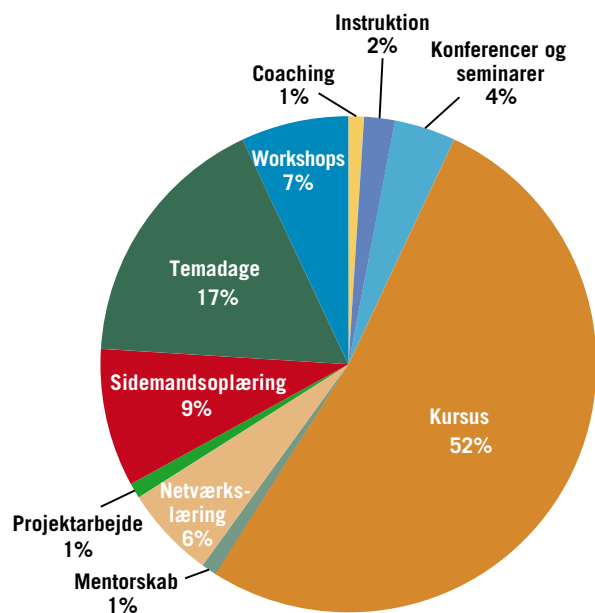
delse, lønforhandling, stresshåndtering og voksenmobning.

- 2 Online-it-kurser, som selvfølgelig dækker populære områder som Microsofts Office-pakker, Adobes grafikprogrammer og virksomhedsøkonomi/regnskab. I løbet af 2012 er der desuden lanceret kurser i Google Drev, altså Googles gratis netbaserede kontorprogrammer. En anden nyhed er kurser, der giver færdigheder i at håndtere de sociale medier, primært LinkedIn og Facebook, til job-søgning og personlig branding.

Fra 2012 er der implementeret en stabil registrering af trafikken på siderne. En opsummering for så vidt angår de to ovennævnte kursusgrupper viser således

- ◆ at onlinekursene i 2012 blev besøgt 21.961 gange af 17.666 medlemmer og tillidsvalgte.
- ◆ at online-it-kurserne i 2012 blev besøgt 31.941 gange af 23.183 medlemmer og tillidsvalgte.

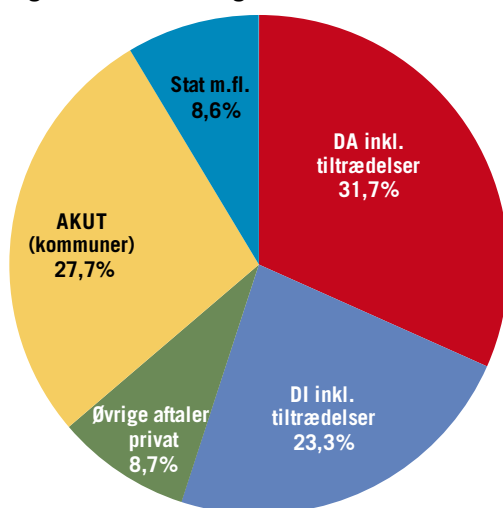
Figur 3.9 FOA's planlagte læringsaktiviteter

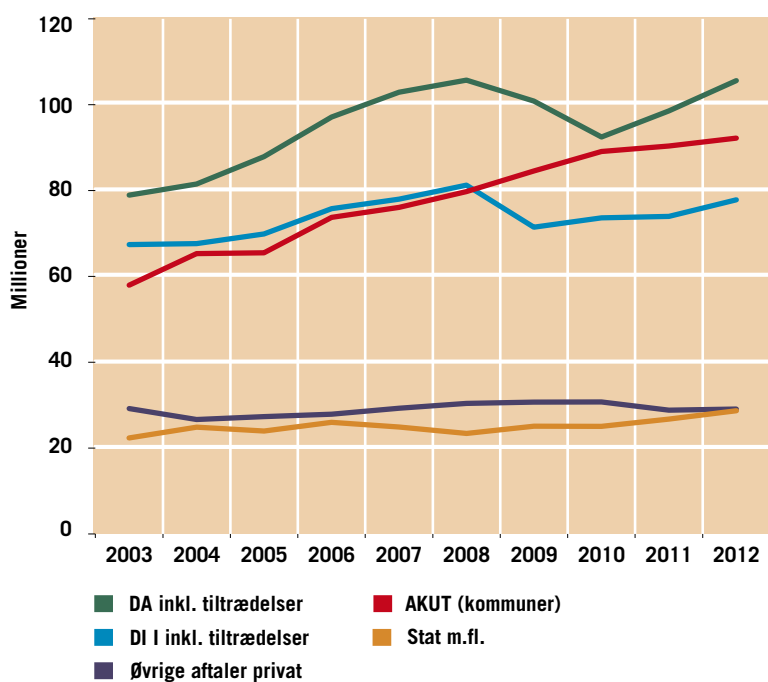
FIU-indtægter i 2012

Den samlede sum af FIU-indtægter i 2012 var 333,5 mio. kr., hvilket var 11,5 mio. kr. mere end forventet i budgettet. I 2011 var situationen den modsatte, hvor der var færre indtægter end budgetteret, så kravet fra forbundene fra 2011 blev opfyldt i 2012 – et konservativt budget som betød, at forbundene ikke overvurderede deres aktivitetsmuligheder.

Figur 4.1 FIU-indtægter 2012

Figur 4.2 Indtægtsudvikling fra 2002 til 2012

Indtægterne i 2012 var ikke påvirket af reguleringer i ørebeløb på det private arbejdsmarked. De kommer først til udtryk i 2013, da der i overenskomstforhandlingerne i foråret 2012 blev aftalt en stigning fra 36 øre til 40 øre. Stigningen træder i kraft den 1. januar 2013, men opkrævninger for 1. halvår afregnes først til FIU i 2. halvår 2013.

Det blev i 2011 i forbindelse med beslutningen om »det fokuserede FIU« aftalt internt med LO's forbund, at 33 øre af de 36 øre i 2012 skulle gå til oplysnings- og uddannelsesformål for tillids- og sikkerhedsrepræsentanter og 3 øre til samarbejds- og konfliktløsningssystemet på hovedorganisationsniveau. Når ørebeløbet stiger i 2013, vil 36,25 øre gå til FIU og 3,75 øre til LO. Dette afsnit omhandler kun indtægter til FIU, idet de 3 øres bidrag indgår i LO's regnskab.

På det offentlige område har der været de traditionelle mindre reguleringer af AKUT-midler, og statsbidraget pr. medlem har været uændret efter stigningen i juli 2011.

Figur 4.1 viser fordelingen mellem de 5 bidragsydere til FIU, hvor balancen mellem det private arbejdsmarked og det offentlige er uændret 64/36 procent. Derimod er der ændringer blandt de private bidragsydere, hvor DA/LO-opkrævningskontoret udmærker sig ved en stigning på 7 mio. kr. fra 2011 til 2012.

DIO I (Dansk Industri overenskomstområde 1) og de øvrige private bidragsydere gav mindre end forventet. Der har været en lille stigning i indtægter på begge områder fra 2011 til 2012, men forventningen i budgettet var et større bidrag, specielt for DIO I, der skulle efterregulere for manglende indbetalinger i 2011.

En af årsagerne, til at der er kommet færre indtægter fra de øvrige private bidragsydere, er, at tidligere selvstændige organisationer er blevet medlem af DA-organisationer. Dette forhold, samt at der generelt er flere virksomheder, der har meldt sig ind i DA's organisationer, giver stigningen på DA-området, og det bekræfter, at det organiserede arbejdsmarked ikke har det så dårligt endda.

Figur 4.2 viser udviklingen i indtægterne gennem de sidste 10 år. Efter finanskrisen i 2008 er DA-området nu nået op på samme niveau i FIU-bidrag, men det skyldes mest, at FIU-bidraget er hævet 2 gange siden krisen – hvis ørebeløbet ikke var blevet hævet, havde indtægterne været 16 procent lavere i 2012, hvis der ingen ørestigninger havde været i de sidste 5 år.

Mere detaljeret

Udviklingen i FIU-indtægter på det private arbejdsmarked har udviklet sig hen imod, at en større andel kommer via DA/LO-opkrævningskontoret. Det er naturligt, når for eksempel SALA igennem de sidste år er blevet opløst, og andre arbejdsgivere som nævnt har følt behov for støtte gennem organisering blandt ligestillede. Derfor er der i tabel 4.3 vist udviklingen gennem de sidste 3 år opdelt på underområder i DA, DI og øvrige private bidragsydere.

I tabel 4.3 er det specielt interessant at:

- 1 Dansk Erhvervs bidrag fra 2010 til 2011 er steget med 28 procent og igen fra 2011 til 2012 med 18 procent. Årsagen er, at HK har indgået flere overenskomster på området, og at DE generelt har stigning i antal medlemsvirksomheder.
- 2 HORESTA's bidrag er fra 2011 til 2012 steget med 27 procent. Det skyldes

Tabel 4.3 Fordeling, indtægter fra den private sektor

DA/LO-opkrævningskontoret	2010	2011	2012
DIO II (tidligere HTS)	22.556.329	21.359.987	21.809.377
Dansk Erhverv	18.930.910	24.270.754	28.720.198
Dansk Byggeri	16.524.781	17.690.733	18.637.757
TEKNIQ	8.422.308	8.637.324	8.801.942
HORESTA	2.964.936	2.990.565	3.806.159
Servicebranchens Arbejdsgiverforening	2.283.816	2.806.491	3.144.927
Grafisk Arbejdsgiverforening	2.212.583	2.204.248	2.144.493
Danske Malermestre	1.845.842	1.820.056	1.914.920
Danske Mediers Arbejdsgiverforening	1.568.207	1.610.072	1.647.012
Asfaltindustriens Arbejdsgiverforening – Benzin- og Oliebranchens Arbejdsgiverforening	1.352.392	1.428.203	1.433.601
Dansk Mode & Textil	1.035.127	1.016.817	1.024.098
SAMA m.fl.	3.112.377	3.078.818	3.330.822
Tiltrædelser via DA/LO	3.027.129	2.815.606	2.554.536
Tiltrædelser via Administration og Service (PD)	6.644.590	6.850.546	6.635.948
DA/LO opkrævning	92.481.327	98.580.220	105.605.790
Industriens Pension	2010	2011	2012
DIO I arbejder	40.460.735	38.448.886	41.761.355
DIO I funktionær	18.628.123	19.277.626	20.204.457
TA Træets arbejdsgivere	2.685.393	2.557.304	2.632.669
NNF	1.959.085	1.886.672	1.708.693
Øvrige via IP	1.180.713	1.010.331	967.262
Tiltrædelser via IP	5.363.194	6.431.451	7.279.013
DI - Slagteriernes Arbejdsgivere	3.355.636	4.381.340	3.300.763
DI-opkrævning via IP	73.632.879	73.993.610	77.854.212
Øvrige private bidragsydere	2010	2011	2012
HORESTA/RBF via 3F (15 øres fond)	2.349.070	2.585.182	2.563.497
COOP Danmark	3.409.135	3.529.876	3.525.885
Kooperationen	7.868.634	7.700.304	7.845.413
BA brugsforeninger og SFU storbutikkerne	1.934.038	2.050.336	2.073.660
DS - Håndværk og Industri (tidl. Dansk Smedemesterforening)	5.446.011	4.293.426	4.667.239
Mejeribrugget og GLS-A (tidligere SALA)	4.558.721	4.205.293	4.008.744
Dansk Håndværk (tidl. Danske Snedker- og Tømrermestre)	823.769	767.891	836.879
Konsumfiskeindustriens Arbejdsgiverforening	157.778	157.955	150.189
DSM Danske Slagtermestre	413.460	380.318	432.815
Rengøringsbranchen RSBA	799.887	468.369	401.533
Skorstensfejrerlauget	184.613	261.187	263.058
Novo Nordisk	2.644.170	2.235.268	2.212.659
Andre private bidragsydere	169.190	192.926	110.002
Øvrige private i alt	30.758.476	28.828.331	29.091.573

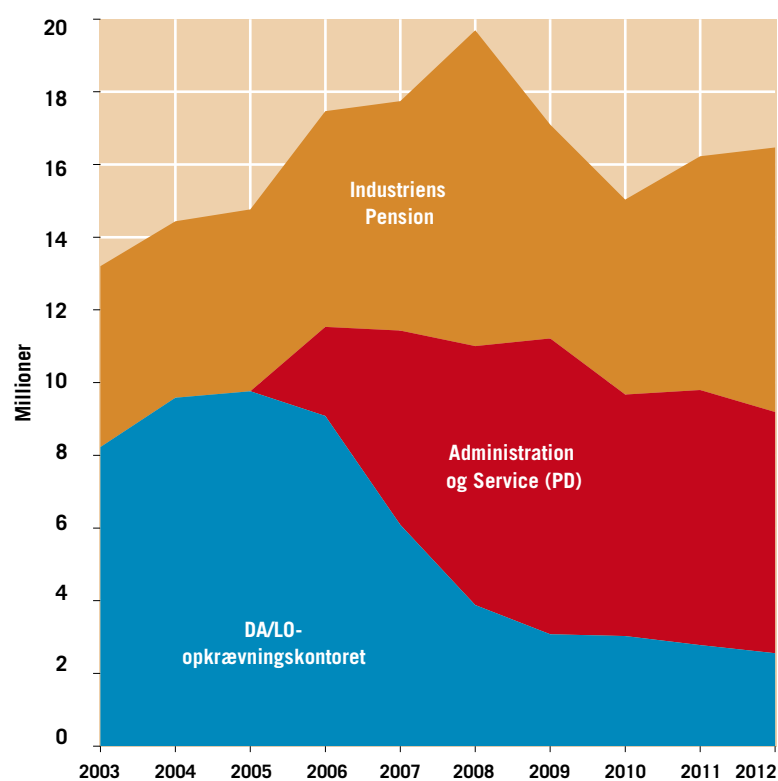
mest efterreguleringer i de bidrag, der kom ind i 2011, hvor vi i 2012 er tilbage til normale forhold. Der er desuden mellem HORESTA og 3F en særlig

- fond på 15 øre, som afregnes særskilt – se under øvrige private bidragsydere.
- 3 Der er en opdeling i opkrævning af tiltrædelser eller lokaloverenskomster mellem a) DA/LO-opkrævningskontoret, b) Administration og Service (PensionDanmark) og c) Industriens Pension. Oprindeligt lå opfølgningen af tiltrædelsesaftaler i LO, det gør den stadig for de overenskomster, der ligger i DA/LO-opkrævningskontoret, men det har været målsætningen, at pensionskasser, der i forvejen håndterede pågældende virksomheders pensionsindbetalinger, også skulle klare opkrævning til DA/LO Udviklingsfonden.
 - 4 DI I fik ikke implementeret stigningen i ørebeløbet fra 31 øre til 36 øre i deres lønsumprocent, som det var aftalt i overenskomsten. Både i 2. halvår 2011 og i 1. halvår 2012 blev der således opkrævet efter en procent, der byg-

gede på 31 øres bidrag. Det er der så kompenseret for i 2. halvår 2012, hvor der blev opkrævet 28 procent mere, end LO modtog i 1. halvår 2012. Denne stigning slog dog ikke fuldt igennem i FIU-bidraget, da LO's andel af ørebeløbet (3 øre) ikke blev udbetalt i 2011, men nu er blevet det i 2012.

- 5 Slagterier organiseret i DI indbetalte i 2011 knap 1 mio. kr. ekstra for manglende betalinger i de foregående år. Derfor er bidraget i 2012 tilbage på 2010-niveau. Lukning af flere slagterier har desuden ikke gjort situationen bedre.
- 6 SALA blev opløst i juni 2012, men de fortsatte med opkrævning af Mejeri-brugets Arbejdsgiverforening og Dansk Maskinhandlerforening året ud. Desuden indgår GLS-A's (der blev udskilt fra SALA i 2011), bidrag i beløbene, og indbetales nu direkte til LO.
- 7 Denne gruppe består af Sammenslutningen af Karosseribyggere og Autooprettere (SKAD), Bager- og Konditormestre, samt Centralforening af Auto-reparatører (CAD). SKAD er nu blevet medlem af Sammenslutningen af mindre Arbejdsgiverforeninger (SAMA som er medlem af DA), og deres virksomheder indbetaler fremover til DA/LO-opkrævningskontoret. Bager- og Konditormestre er blevet medlem af Dansk Erhverv, og den nye overenskomst, der er indgået, betyder, at deres virksomheder fra efteråret 2012 betaler de normale 36 øre, mod betydeligt mindre tidligere.

Figur 4.4 FIU-indtægter på tiltrædelsesoverenskomster

Tiltrædelser

Der aftales stadig mange tiltrædelser til eksisterende overenskomster af arbejdsgivere, som ikke er medlem af en arbejdsgiverorganisation. Udviklingen i indtægter fra tiltrædelser kan ses i figur 4.4, hvor der

er delt op mellem indtægter fra Industriens Pension, PensionDanmark og DA/LO-opkrævningskontoret.

Indtægterne toppede i 2008 med den høje beskæftigelse, der var dengang. Fra 2009-2010 var der specielt for industriområdet et fald, men det er nu vendt, så der via Industriens Pension er opkrævet 35 procent flere bidrag fra 2010 til 2012. Indtægter fra de øvrige tiltrædelser steg indtil 2006, men siden har der været et mindre fald i indtægter via tiltrædelser. Effekten af at PensionDanmark overtog de fleste områder i 2006 var positiv i starten, men et generelt fald i antal tiltrædelser siden 2008 har bevirket lidt den modsatte udvikling af indsatsen på industriområdet.

Det offentliges bidrag

I tabel 4.5 ses, hvordan indtægterne via AKUT-ordningen fordeler sig mellem forbundene. Det er mest kommuner og regioner, som betaler til ordningen, men der findes også tiltrædelsesoverenskomster på dette område. Forhandlingsfællesskabet KTO sikrer arbejdstagernes interesser på området, og kontrollerer sammen med Kommunernes Landsforening, at AKUT-bidrag indbetales.

Det ørebeløb, som AKUT-ordningen styres af, aftales i overenskomstforhandlingerne på det offentlige område men reguleres normalt efter de aftalte lønstigninger. Det har betydet, at stigningstakten i AKUT's ørebeløb er faldet gennem de sidste år, og den nye overenskomst på det kommunale område gav kun 2 procent stigning frem til 2015.

Tabel 4.6 viser de udregnede FIU-betalinger for statsansatte, ansatte i København og Frederiksberg kommune, DSB og Post Danmark. De nævnte forbund indbetaler

Tabel 4.5 Indbetaling jævnfør AKUT-ordning

	Forbundsandel til kurser (93% af aftalte 55%)	Fællesskabsandel (7% af aftalte 55%)	I alt
Blik- og Rørarbejderforbundet	40.276	3.031	3.031
Dansk EI-Forbund	159.915	12.037	171.951
FOA – Fag og Arbejde	55.986.687	4.214.052	60.200.739
Dansk Frisør og Kosmetiker Forbund	3.793	286	4.079
Serviceforbundet	18.085	1.361	19.446
HK/Danmark	18.548.318	1.396.110	19.944.428
Malerforbundet i Danmark	42.075	3.167	45.242
Dansk Metal	932.711	70.204	1.002.915
Fødevareforbundet NNF	2.115	159	2.274
3F – Fagligt Fælles Forbund	9.405.171	707.916	10.113.087
Teknisk Landsforbund	610.924	45.984	656.908
Forbundene i alt	85.709.794	6.454.306	92.164.100

de aftalte 7 procent til LO og forventes at bruge de resterende 93 procent på egne kursusaktiviteter. Statsområdet er specielt, da der ikke opkræves bidrag fra arbejdsgiverne, og forbundene selv afholder kursusudgifter for deltagerne. Dog har tillidsvalgte statsansatte i modsætning til private og kommunalt ansatte fri til kurserne med løn.

Bidraget, som forbundene forventes at bruge på kursister fra statsområdet, er 350 kr. pr. medlem pr. år i 2012. Det er et aftalt beløb, som konkret kun betyder noget, når

Tabel 4.6 Bidrag for statsansatte m.fl.

	Forbundsandel 93%	Fællesskabsandel 7%	I alt
Blik- og Rørarbejderforbundet i Danmark	9.765	735	10.500
Dansk EI-Forbund	235.988	17.763	253.750
FOA – Fag og Arbejde	5.838.168	439.432	6.277.600
Serviceforbundet	569.951	42.900	612.850
HK/Danmark	9.919.287	746.613	10.665.900
Hærens Konstabel- og Korporalforening	820.260	61.740	882.000
Dansk Jernbaneforbund	1.656.144	124.656	1.780.800
Malerforbundet i Danmark	21.809	1.642	23.450
Dansk Metal	1.192.958	89.793	1.282.750
3F – Fagligt Fælles Forbund	6.108.659	459.792	6.568.450
Teknisk Landsforbund	314.759	23.692	338.450
Forbundene i alt	26.687.745	2.008.755	28.696.500

Tabel 4.7 Privat sektor – forbundsfordeling af FIU-bidrag

	Til forbund afsluttet 93 % regnskab	Udbetalt ifølge revideret budget	Endelig afregning
Blik- og Rørarbejderforbundet	3.052.113	2.884.473	167.640
Dansk EI-Forbund	6.541.397	6.391.074	150.323
FOA – Fag og Arbejde	998.332	792.416	205.916
Dansk Frisør og Kosmetiker Forbund	983.181	995.100	-11.919
Serviceforbundet	6.780.853	6.691.682	89.171
HK/Danmark	49.460.040	46.208.276	3.251.765
Dansk Jernbaneforbund	131.975	121.026	10.949
Malerforbundet	3.001.009	2.799.100	201.909
Dansk Metal	27.916.378	28.489.978	-573.600
Fødevarerforbundet NNF	6.662.416	7.222.958	-560.542
3F – Fagligt Fælles Forbund	86.890.769	83.701.943	3.188.826
Teknisk Landsforbund	5.254.499	5.281.972	-27.473
I alt	197.672.964	191.580.000	6.092.964

der skal indbetales til FIU-fællesskabet. I 2012 var det 7 procent eller 24,50 kr. pr. år pr. statsmedlem.

Afregning af private bidrag

På det private område får forbundene kvartalsmæssigt forudbetalt deres andel af FIU-midler a conto efter den fordelingsnøgle for hver arbejdsgiverorganisation, som er aftalt med støtte fra DA-statistik. I 2012 kom der flere indtægter end forventet, derfor er der nogle forbund, der skal have udbetalt ekstra, som det fremgår af tabel 4.7. Stigningen i FIU-bidrag kom fra Dansk Erhverv og HORESTA, derfor er det naturligt, at det er HK/Danmark og 3F – Fagligt Fælles Forbund der får udbetalt ekstra. Modsat var bidraget fra fødevarerområdet og industrien ikke så højt som forventet, og der skal derfor modregnes hos Dansk Metal og Fødevarerforbundet NNF.

Efter implementeringen af det fokuserede FIU i 2011 var udgifterne i 2012 til fællesskabet blevet reduceret, og forbundene fik en større andel af de indkomne FIU-indtægter. Tabel 5.1 viser udviklingen gennem de sidste 3 år, hvor det umiddelbare resultatet fra 2011 til 2012 er, at fællesskabet har sparet 11 mio. kr., og forbundene har fået ekstra 14 mio. kr. udbetalt.

Både i 2010 og 2011 blev der foretaget ekstraordinære udbetalinger af uforbrugte fællesskabsmidler. Med den nye fordeling af indtægterne mellem forbundene og fællesskabet er der ingen ekstraordinære udbetalinger.

I lagkagefigur 5.2 vises den samlede fordeling af udgifterne, hvor FIU-fællesskabet i 2012 står for 6,6 procent, og forbundene for 93,4 procent, hvoraf 59 procent stammer fra det private arbejdsmarked og 35 procent fra det offentlige. At fællesskabet ikke har brugt de aftalte 7 procent i 2012 skyldes især, at flere udviklingsprojekter er blevet forsinkede.

Det detaljerede regnskab for FIU-fællesskabet er vist i tabel 5.3 på næste side, hvor budgettet holdt på de fleste områder. Forklaringen til noterne er:

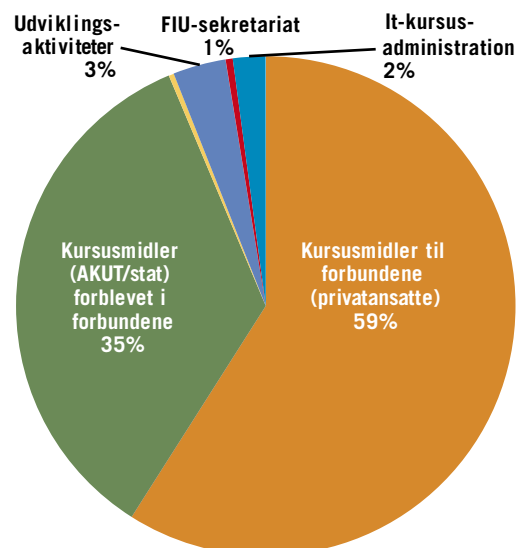
- 1 Tilskud til Lo-skolen er beregnet til at understøtte morgensang, bibliotek, faglige og kulturelle fællesarrangementer på skolen.
- 2 FIU's Udviklingsenhed fungerer efter driftsaftale med fonden Lo-skolen. Aftalen dækker til og med 2015 alle udgifter til 2 medarbejdere og deres kontor på Lo-skolen.
- 3 Administrationsomkostninger for de LO-ansatte i FIU-sekretariatet og FIU-it er blevet revuderet mere realistisk i efteråret 2012 og er derfor blevet noget større end budgetteret.

- 4 Særlige udviklingsopgaver styret af FIU-it søges finansieret via udviklingspuljen. FIU-it har således fået bevilliget 440.000 kr. til it-projekter i 2012. Udgifterne til FIUSYS mv. på godt 4 mio. kr. går derfor kun til vedligeholdelse og drift af de kørende systemer.

Tabel 5.1 Regnskab for FIU 2010-2012

UDGIFTER Tusinde kroner	Regnskab 2010	Regnskab 2011	Regnskab 2012
Kursusmidler til forbundene (privatansatte)	175.217	178.875	191.580
Ekstraordinær udbetaling fra FIU-fonden	13.350	9.476	0
Kursusmidler (AKUT/stat) forblevet i forbundene	104.283	101.565	112.438
Forbundenes FIU-økonomi	292.850	289.916	304.018
Tilskud til kurser på højskoler	1.070	1.100	1.100
Udviklingsaktiviteter og FIU's Udviklingsenhed	19.832	17.714	11.904
Administration/FIU-sekretariat	4.064	3.428	1.505
It-kursusadministration	10.153	9.643	6.857
FIU-fællesskabet i alt	35.119	31.885	21.366

Figur 5.2 Udgiftsfordeling i FIU 2012

Tabel 5.3 Fællesskabets udgiftsbudget og -regnskab for 2012

FIU	Budget	Regnskab	Forskel
Grundtilskud Lo-skolen 1)	1.100.000	1.100.000	0
Udviklingsområdet			
Pulje til udviklingsprojekter	8.300.000	6.916.870	1.383.130
FIU's Udviklingsenhed på Lo-skolen 2)	2.300.000	2.300.000	0
TR-pulje	2.500.000	2.686.944	-186.944
I alt udviklingsområdet	13.100.000	11.903.814	1.196.186
FIU-sekretariat i LO			
FIU-sekretariat, aktiviteter	200.000	141.767	58.233
Løn til FIU-sekretariatet	1.550.000	1.473.456	76.544
Lønrefusion DA	-700.000	-717.000	17.000
Administrationsaftale LO og FIU-sekretariat 3)	600.000	640.000	-40.000
I alt FIU-sekretariat	1.650.000	1.538.223	111.777
FIU-it			
FIUSYS og andre FIU-tilknyttede it-systemer 4)	3.850.000	4.020.252	-170.252
Løn til ansatte i FIU-it	2.000.000	1.952.843	47.157
Administrationsaftale LO og FIU-it 3)	800.000	980.000	-180.000
I alt FIU-it	6.650.000	6.953.095	-303.095
Total	22.500.000	21.495.132	1.004.868

Tabel 5.4 Reservationer – status 31. december 2012

Udviklingspulje	Reserveret fra 2011	Bevilliget 2012	Brugt 2012	Reserveres til 2013	Uforbrugt 2012
Uafsluttede projekter 2010	345.894		253.367	0	92.527
Uafsluttede projekter 2011	7.275.583		4.970.067	2.070.860	234.656
Bevilliget 2012		9.141.671	1.693.436	7.296.464	151.771
I alt	7.621.477	9.141.671	6.916.870	9.367.324	478.954
TR-pulje	2.388.000	2.500.000	2.686.944	1.391.000	810.056

Reservationer til udvikling

Udviklingsenheden har i 2012 haft en udfordring med alle de projekter, der blev startet i 2011. Samtidig blev de ekstra indtægter, som FIU generelt havde i 2012 på fællesskabets område stillet til rådighed for ekstra projektansøgninger, således at der var en ny ramme på 9,2 mio. kr.

Resultatet er, at den gennemsnitlige afviklingstid på udviklingsprojekter på 1 år er steget med et par måneder.

TR-puljen havde flere projekter, som blev udskudt fra 2011 til 2012. Det betød, at der gennem året har været en god aktivitet med projekter, hvorefter det mere præcist er gjort op, hvilket behov der er for økonomi i de tilbageværende planlagte projekter. Derfor er der kun reserveret 1,4 mio. kr. til 2013.

FIU-fonden

FIU-fonden indeholdt primo 2012 godt 84,5 mio. kr.

Årets overskud er på næsten 2,7 mio. kr., efter at forbundene jævnfør tabel 4.7 vil få udbetalt godt 6 mio. kr. i endelig afregning i foråret 2013. FIU går derfor ind i 2013 med et indestående på 87,2 mio. kr.

Der er som nævnt reservationer på 9,4 mio. kr. til udviklingspuljen og 1,4 mio. kr. til TR-puljen – der er således reservationer til 2013 på i alt 10,8 mio. kr. Så formuen i FIU-fonden er reelt på 76,4 mio. kr. Likviditetsmæssigt er der dog kun knap 50 mio. kr. i FIU-fonden ved årskiftet, da der forudbetales af de private midler til forbundene, og de sidste indbetalinger fra DI først kommer midt i januar måned.

Forbundene skal hvert år indsende en rapport om deres kursusudgifter.

For første gang nogensinde er summen af kursusudgifterne mindre end FIU-indtægterne.

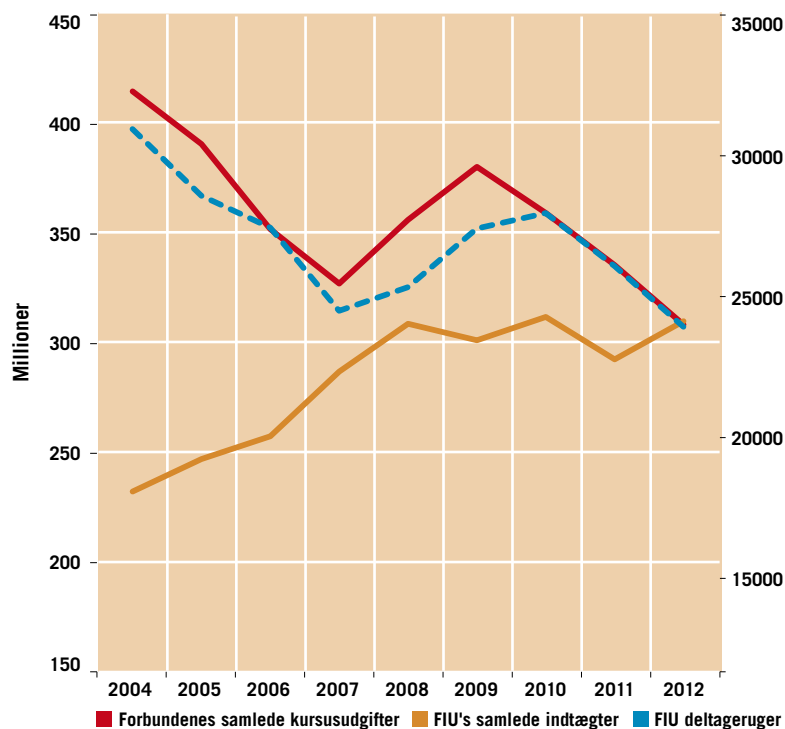
De samlede kursusudgifter i forbundene var i 2012 på 310,0 mio. kr., hvor de samlede FIU-indtægter udgør 310,5 mio. kr. Det er et afgørende skift fra 2010 og 2011, hvor forbundene brugte over 40 mio. kr. af egne kontingentmidler til at dække kursusudgifter.

Årsagen til at indtægterne overstiger udgifterne kan være, at flere forbund har fået hårde interne retningslinjer for, at de ikke må bruge mere, end de modtager af FIU-indtægter. Det forudsætter en stærk budgetstyring, som forbundene ikke tidligere har haft på FIU-området. Når der desuden i 2012 har været en uforudset stigning i indtægter, er situationen svær at håndtere, også fordi der i 2011 var færre indtægter end forventet. Derfor har nogle forbund været nervøse for, at det kunne gentage sig i 2012. Konklusionen er, at der for fremtiden må bruges mere tid på justering af budgetter i FIU, og at forbundene kan regulere kapaciteten i deres kursusaktivitet i årets løb.

Udviklingen kan studeres i figur 6.1. I forhold til den tilsvarende figur i 2011-årsberetningen er der nu reguleret for løn- og prisudvikling gennem de nævnte 9 år. Det er gjort, ved at beløbet for kursusudgifter og FIU-indtægter er reguleret op til 2012-niveauet for de tidligere år. Den stippledte linje viser antal FIU-deltageruger, som viser et fint sammenfald med kursusudgifter, specielt i de sidste 3 år.

De regulerede FIU-indtægter har været forholdsvis stabile i de sidste 5 år, men selv

Figur 6.1 FIU-deltageruger og forbundenes FIU-økonomi*

*) Der regnes i 2012-prisniveau, hvilket betyder, at forbundsudgifterne og FIU-indtægterne er reguleret op med 3 procent pr. år i 2004-2007 og 2 procent pr. år i 2008-2011.

de små udsving med faldende indtægter i 2011 og stigende indtægter i 2012 har indirekte haft stor betydning.

I tabel 6.2 er vist dækningsgraden i de fire største forbund for FIU-indtægter i forhold til kursusudgifterne. Alle disse forbund har stigende procenter, men specielt udviklingen i 3F - Fagligt Fælles Forbund har gjort, at FIU er kommet i overnævnte situation med større indtægter end udgifter.

Tabel 6.2 De største forbunds FIU-udgifter i forhold til FIU-indtægter

	2009	2010	2011	2012
3F	85%	84%	87%	116%
HK	88%	95%	96%	98%
FOA	77%	86%	80%	93%
Metal	74%	82%	87%	99%

Tabel 6.3 Forbundenes totale kursusudgifter i 2012 og FIU-fondens andel heraf

	Samlet udgift 2012	FIU-midler 2012	Overført fra 2011	Forbunds egenbetaling	Overføres til 2013	FIU-dækning 2012
Blik	2.124.959	2.900.957	1.059.140	-1.835.138	1.835.138	137%
DEF	11.478.190	6.582.398		4.895.792		57%
FOA	67.747.525	63.037.501		4.710.024		93%
DFKF	734.961	1.098.178	1.258.220	-1.621.437	1.621.437	149%
SEF	10.374.549	7.600.511		2.774.038		73%
HK	80.052.484	78.722.169		1.330.315		98%
HKKF	894.552	820.260	315.665	-241.373	241.373	92%
DJF	775.936	1.782.466	716.124	-1.722.654	1.722.654	230%
Maler	4.046.061	2.897.700		1.148.361		72%
Metal	29.720.172	29.459.152		261.020		99%
NNF	6.876.420	6.140.124		736.296		89%
3F	88.149.871	102.364.803		-14.214.932	14.214.932	116%
TL	6.998.131	7.077.402	350.298	-429.569	429.569	101%
	308.903.077	310.483.620	3.699.447	-5.279.990	20.874.816	101%

Årsopgørelsen

Det samlede billede af alle forbundenes kursusregnskaber kan ses i tabel 6.3, hvor den årlige opgørelse af FIU-forbrug i forhold til FIU-indtægter er udregnet for alle forbund. I 2010 var der 2 forbund, som havde uforbrugte midler, der blev overført til 2011. I 2011 var der 5 forbund med uforbrugte midler, og i 2012 er det 6 forbund, der skubber økonomi videre til 2013.

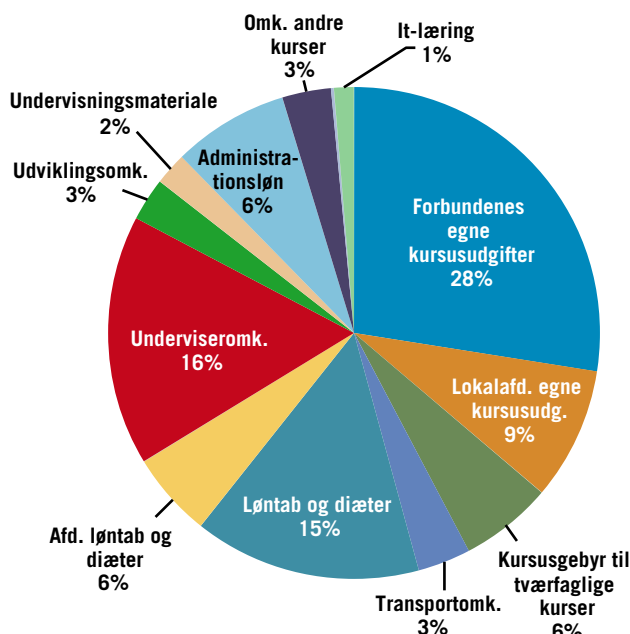
For Hærens Konstabel- og Korporalforening og Dansk Jernbaneforbund er forholdet dog noget specielt, da de ingen direkte FIU-indtægter har, men selv finansierer deres kursusaktiviteter. De oplyste indtægter er udregnet efter FIU-reglerne på statsområdet, som er bestemmende for deres bidrag til fællesskabet, men de 93 procent til eget forbrug i forbundet er fiktive og burde nok revurderes.

3 forbund fortsætter den hidtidige politik med at prioritere uddannelse af tillidsvalgte højt, og bruger en del kontingentmidler til deres kursusaktivitet. Det er Dansk El-Forbund, Malerforbundet i Danmark og Serviceforbundet, hvor FIU-indtægterne udgør under $\frac{3}{4}$ af kursusudgifterne.

Udgifter mere konkret

Det fremgår af figur 6.4, at 42 procent af kursusudgifterne går direkte til betaling af forbundets egne kursussteder eller lokale og tværfaglige kursusarrangører. Dernæst går 20 procent til dækning af løntab hos kursisterne og yderligere 25 procent til indirekte kursusudgifter som underviserløn, kursisttransport og kursusmateriale. Tilbage er så 13 procent som går til faste omkostninger i forbundene og alternativ læring.

Figur 6.4 Kursusomkostningernes fordeling

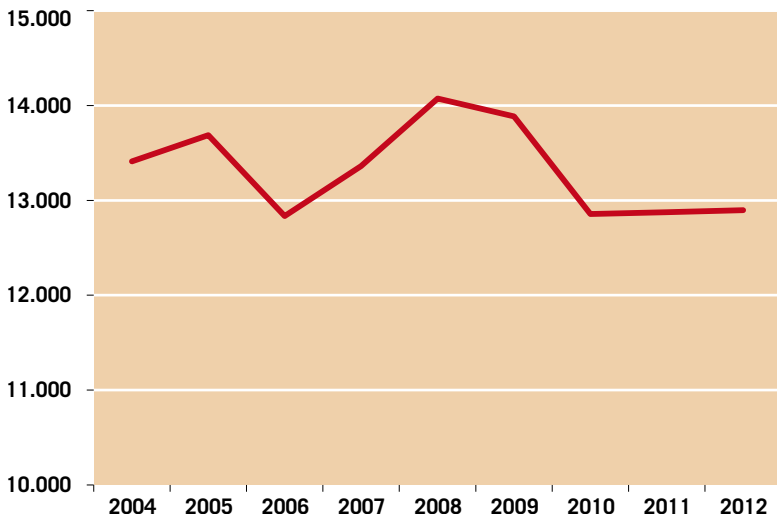
Tabel 6.5 viser, at de direkte kursusudgifter er betydelig mindre i 2012 end i 2011. Det kan sammenlignes med, at antallet af deltageruger, jævnfør afsnit 3, faldt med 8 procent fra 2011 til 2012, men udgifterne til forbundenes egne kurser er faldet med hele 12 procent, og udgifter til de tværfaglige kurser er faldet med 15 procent. Så presset på kursusstedernes priser gennem de sidste år har givet resultat i 2012.

Den detaljerede opgørelse over forbundenes udgifter svarer ellers til det generelle fald i aktiviteten. Det er områder af mere stabil karakter fx det administrative personale, og områder som er et alternativ til traditionel kursusvirksomhed, som gennem de sidste år er vokset til at udgøre en stigende andel af kursusudgifterne. Største stigning i udgifter fra 2011 til 2012 er således kurser uden for FIU og it-baseret læring for tillidsvalgte.

Tabel 6.5 Forbundenes omkostninger ved FIU-aktivitet i 2010-2012

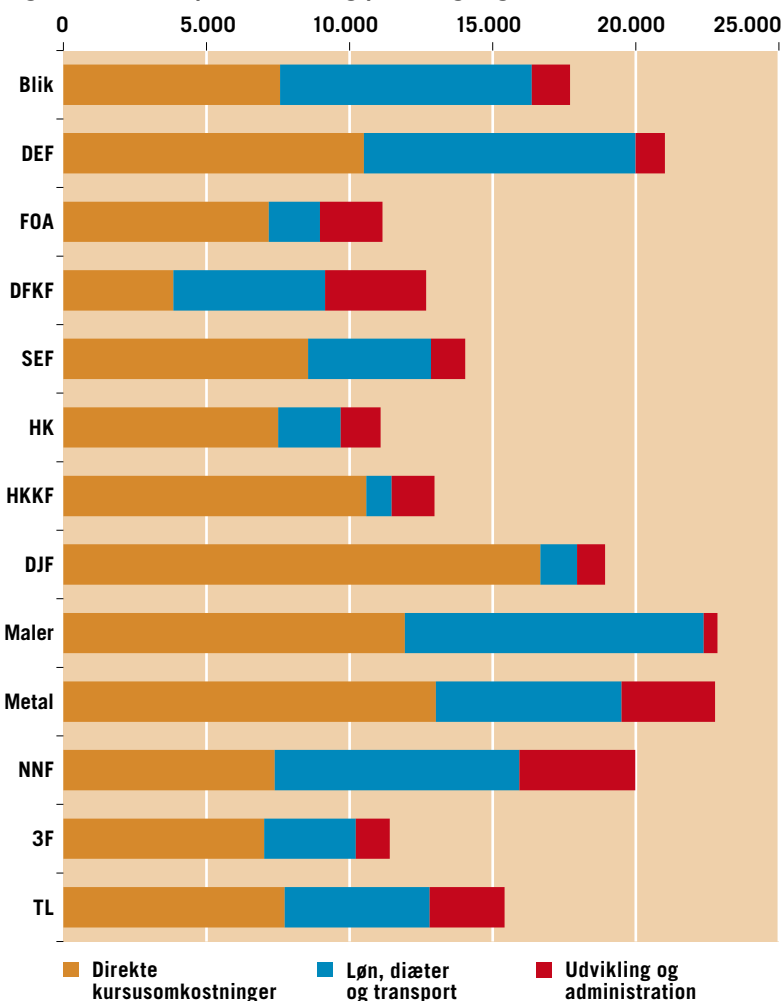
I kroner	2010	2011	2012	Ændring 2011 til 2012
Kursusudgifter vedrørende forbundets egne kurser for tillidsfolk på alle niveauer	128.185.874	128.180.130	112.940.211	-12%
Kursusgebyrer vedrørende forbundets deltagelse i kurser, arrangeret af højskolerne eller AOF	25.733.886	22.093.840	18.743.996	-15%
Transportomkostninger i forbindelse med kursusdeltagelse	12.226.859	12.186.720	10.708.172	-12%
Dækning af løntab og diæter under kursusdeltagelse til medlemmerne eller refusion af løntab til arbejdsgiveren	71.602.525	68.385.929	63.354.921	-7%
Udgifter til pasning af deltagernes børn	50.183	36.182	33.344	-8%
Løn og transport til undervisere på forbundets egne kurser	53.655.548	47.916.963	50.801.335	6%
Omkostninger ved udviklingsarbejde	11.203.750	9.121.784	8.733.614	-4%
Udgifter til undervisningsmaterialer	6.692.262	7.542.060	6.576.741	-13%
Lønomsomkostninger til administrativt personale med opgaver vedrørende FIU	21.933.503	22.488.764	23.558.233	5%
Omkostninger til kursusdeltagelse, som udbydes af organisationer uden for fagbevægelsen	10.554.206	8.626.869	9.871.153	14%
Omkostninger til kursuskalender, annoncering, og lign.	1.460.059	632.310	574.383	-9%
Udgifter til it-baseret læring i FIU-regi	2.411.284	2.175.617	4.077.708	87%
Udgifter i alt:	345.709.939	329.387.168	309.973.811	-6%

Figur 6.6 Forbundsudgift pr. deltageruge*

*) Der regnes i 2012-prisniveau, hvilket betyder, at pris- og lønudvikling på forbundsudgifterne er reguleret op med 3 procent pr. år før 2009 og 2 procent pr. år efter 2008, før de divideres med antal deltageruger.

Figur 6.7 Kursuspris/omkostning pr. deltageruge

Forbundenes udgifter pr. deltageruge

Sammenholdes de statistiske tal fra det fælles administrationssystem i FIU med forbundsindberetningerne af de samlede kursusudgifter, kan de gennemsnitlige udgifter pr. deltageruge udregnes, som det fremgår af figur 6.6. I tabellen er der taget højde for prisudviklingen i de viste ni år - hvor prisniveauet fra 2012 er brugt.

Gennemsnitlige udgifter til kursusaktiviteten udgjorde i 2008 over 14.000 kr. pr. deltageruge, men de er nu blevet meget stabile på under 13.000 kr. i de sidste 3 år. Det er især de 3 største forbund: 3F - Fagligt Fælles Forbund, FOA - Fag og Arbejde og HK/Danmark der har lave kursusudgifter pr. deltageruge, som det fremgår af figur 6.7.

Der er traditionelt set stor forskel på forbundenes udgifter til løntab og diæter på kurserne, men det er alligevel overraskende, hvordan de tre største forbund kun bruger omkring 11.000 kr. pr. deltageruge, hvor flere andre forbund bruger det dobbelte.

Det kan skyldes forskellige kriterier for udregning af udgifter i de oplysningssekemaer, FIU-sekretariatet får tilsendt fra forbundene, men det kan også være indkørte traditioner for, hvordan kursister får dækket udgifter, og hvor meget kursussteder koster. Brug af lokale kurser uden overnatning giver klart lavere kursusudgifter, som nok forklarer FOA's tal.

FIU – Fagbevægelsens Interne Uddannelser
LO – Landsorganisationen i Danmark
Islands Brygge 32D
Postboks 340
2300 København S
Tlf. 3524 6000
Fax 3524 6300
www.lo.dk
www.fiu.dk

ISBN: 978-87-7735-244-7
ISBN-online: 978-87-7735-245-4
LO-varenr. 4229